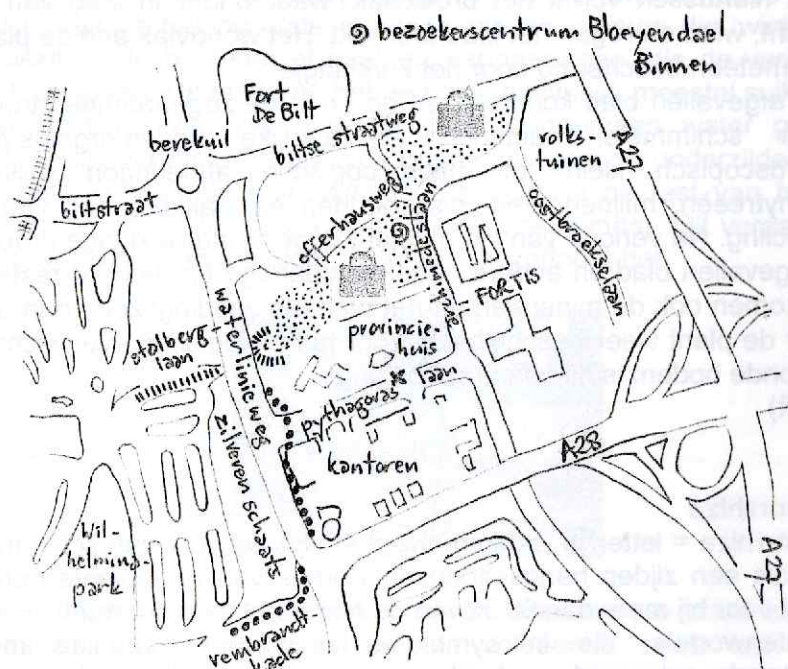

PARK BLOEYENDAEL

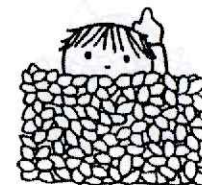

korte route onder
 Waterlinieweg door:
 - - - - - te voet
 met de fiets

x bushalte lijn 11

Bent u geïnteresseerd in werk als vrijwilliger in natuurpark Bloeyendael (snoeihout slepen in februari, hooien in de zomer, beheer van de graanakker, vuilrapen, nestkastbeheer, e.d.) dan wel in andere werkzaamheden (o.a. postbezorging)? Mail ons voor inlichtingen wimloos.bloey@casema.nl of bel 030 / 2511 386. Meer informatie op onze website www.bloeyendael.nl.

Stichting Bloeyendael

Postbus 85017, 3508 AA Utrecht
 tel. 030 – 251 13 86 Postbank 344 66 50

INFORMATIEBULLETIN 2008 / NR 3

Een zomer van uitersten

Over de afgelopen zomerperiode hebben we u sterk uiteenlopende gebeurtenissen te melden. Aan het begin van de zomer bereikte ons het droevige bericht dat Teun Modderkolk vrij onverwacht is overleden. Teun behoorde tot onze trouwe vrijwilligers, die samen met zijn vrouw Barbara regelmatig de handen uit de mouwen stak op onze werkdagen. We zullen zijn humor en pretogen missen.

Niet veel later overleed, na een kort ziekbed, onze ere-voorzitter Frans van der Hulst. Zonder Frans was Bloeyendael hedentendage misschien niet veel meer dan nog zo'n kantorenpark en zou dit bulletin nooit zijn uitgebracht. Elders in dit nummer staan we stil bij Frans' verdienste voor Bloeyendael.

In het park en nabije omgeving hebben de wandelpaden in de afgelopen maanden veel aandacht gekregen, lees hierover meer in dit bulletin. Bij onze burens is het verder nogal roerig. Fortis zou naar Amsterdam gaan, maar door de kredietcrisis konden daar nu wel eens heel andere gedachten over zijn... De provincie belandde in een bestuurscrisis, maar besloot inmiddels wel tot verhuizing, alleen is nog niet duidelijk waar naar toe. Daarmee is de toekomst van de provincietuin, die naadloos aansluit bij Park Bloeyendael, onzeker. Wij hebben hier onze zorg over uitgesproken bij de wethouders Bosch en Giesberts, en blijven dit nauwlettend voor u volgen.

OKTOBER 2008

Door de natte voorzomer was het hooien na de eerste maaibeurt begin juli wederom een zwaar karwei. Met de nodige moeite hebben we het natte hooi goeddeels kunnen afvoeren. De tweede maaibeurt in september kon gelukkig op beter weer rekenen. Daar tussenin is eind augustus de graanakker afgehaald; de nieuw ingezaaide rogge begint al weer aardig op te komen. Tot slot hebben we bollen geplant, die ons park volgend voorjaar weer een mooi aanzien zullen geven. (TR)

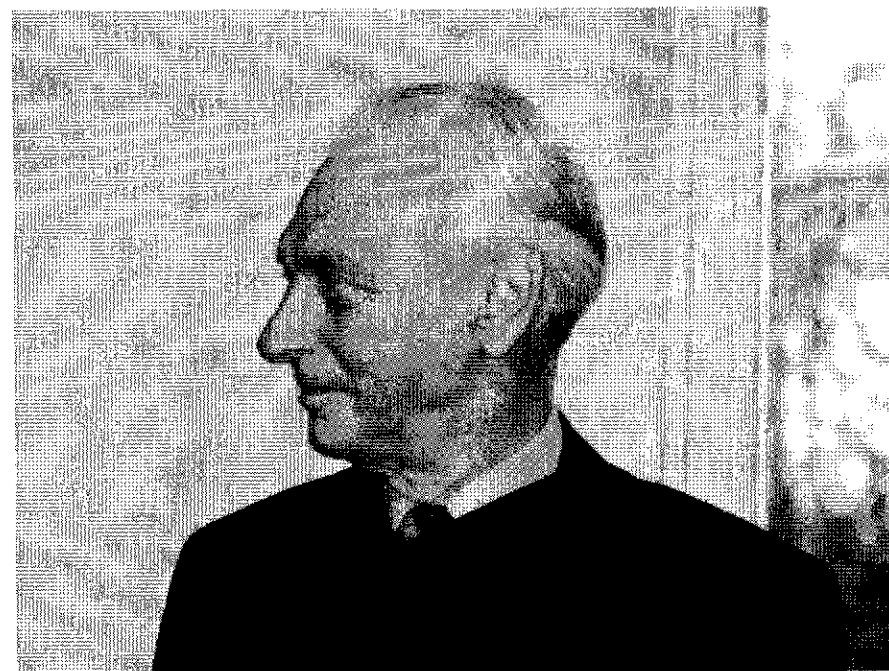
Plan bebouwing 'groene zee' ingetrokken

Een poosje terug hebben we u gemeld dat de gemeente Utrecht het onzalige plan had gelanceerd om middenin het enige groene, open stuk van kantorenpark Rijsweerd Noord een kinderdagverblijf annex horecavoorziening aan te leggen. Wij hebben onze bezwaren in een brief aan B&W kenbaar gemaakt en dat nog eens toegelicht in een gesprek met de wethouders Bosch en Giesberts. Ook de kantoormensen vonden het geen goed idee en hebben gelijklopende signalen afgegeven aan de gemeente. Onlangs kregen we te horen dat B&W het plan intrekt. Hier zijn we uiteraard blij mee. Beter ten halve gekoerd dan ten hele gedwaald! (TR)

In memoriam: Frans van der Hulst

Op 4 augustus 2008 overleed op 79-jarige leeftijd Frans van der Hulst, erevoorzitter van de Stichting Bloeyendael.

Toen in het voorjaar van 1990 na de ledenvergadering van de volkstuinvereniging aan de Oostbroekselaan het bestuur van die vereniging aankoerste op een eventuele verhuizing van het tuincomplex, zodat het vermaledijde Fortis kon gaan bouwen in park Bloeyendael en op de volkstuinen, stond een aantal volkstuinders op om een actiegroep Bloeyendael te vormen gericht op behoud van het park en de volkstuinen. Frans van der Hulst nam bijna vanzelfsprekend de leiding. Hij werd voorzitter van de actiegroep en in mei van dat jaar van het opgerichte Stichtingsbestuur. Frans wist in die begintijd vele deuren voor ons te openen.

De frequente interviews in de lokale pers met een foto van de grijzende, rust uitstralende Frans van der Hulst naast vlamme teksten over het slechte gemeentelijke beleid moesten wel indruk maken. Ook was Frans – zonder dat zijn medebestuurders dat wisten – auteur van een wekelijkse column in het Stadsblad onder het pseudoniem "Prikneus", waarin wethouders en ambtenaren over de hekel werden gehaald. Die publiciteit was belangrijk voor de steun uit de Utrechtse samenleving.

Nadat Frans in 1992 om gezondheidsredenen terugtrad als voorzitter, sprak het vanzelf dat wij hem benoemden tot erevoorzitter. Bedankt Frans voor je inzet voor ons natuurpark!

Jan Weggemans, oud-voorzitter

4

Van patstelling tot padopenstelling

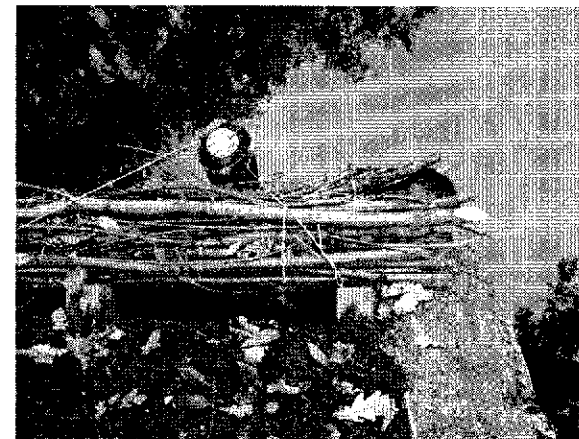
In ons vorige bulletin meldden wij u dat het pad langs de Ridderschapsvaart zou worden aangepakt. Dit pad, dat vanaf het einde van de Stolberglaan naar Bloeyendael voert, was in zodanig slechte staat dat afsluiting dreigde. Na een brandbrief van onze stichting zijn pad en beschoeiing inmiddels grondig aangepakt. Wij nodigen u graag uit om een en ander met eigen ogen te aanschouwen.

Kijkt u dan vooral ook eens naar de waterkant: daar is langs de beschoeiing een licht golvende bundel met wilgentenen angebracht die dieren de mogelijkheid geeft om naar wens in en uit het water te gaan zonder gevaar voor eigen leven. Deze constructie is een primeur! Later dit jaar wordt de brug over de Ridderschapsvaart vernieuwd en zal ook het aanloopgedeelte vanaf de Stolberglaan tot aan de brug worden aangepakt. Wij zijn zeer tevreden over de snelle en grondige aanpak door de gemeente!

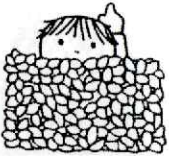
5

En we hebben meer goed nieuws: het door ons voorgestelde wandelpad langs het nieuwe kantoorgebouw aan de Waterlinieweg is goedgekeurd voor financiering uit het zogenaamde leefbaarheidsbudget. Nog dit najaar zal het volgens plan gerealiseerd.

Met dit 'Pad naar Bloeyendael' komt er een mooie verbinding tussen de fiets- en voetgangerstunnel onder de Waterlinieweg door en ons park.

En dan nog meer goed nieuws, dat trouwe wandelaars al hebben opgemerkt: nadat in het voorjaar een aantal bruggen zijn vernieuwd, zijn in de zomerperiode vrijwel alle paden in Park Bloeyendael opgeknapt. Dat gebeurt met zogenaamd ternair zand. Dit grijskleurige zand is in feite gemalen, kalkhoudende zandsteen. Door de aanwezige kalk gaat het ternair zand verkitten, waardoor er een natuurlijke verharding optreedt. Toch blijft de bovenlaag korrelig, zodat er een aangename demping is bij het bewandelen. De meeste paden zijn zo breed aangelegd, dat 2 personen naast elkaar kunnen wandelen. Kortom, niets hoeft een aangename wandeling in Bloeyendael meer in de weg te staan! (TR)

Waar komt de naam van Park Bloeyendael vandaan?

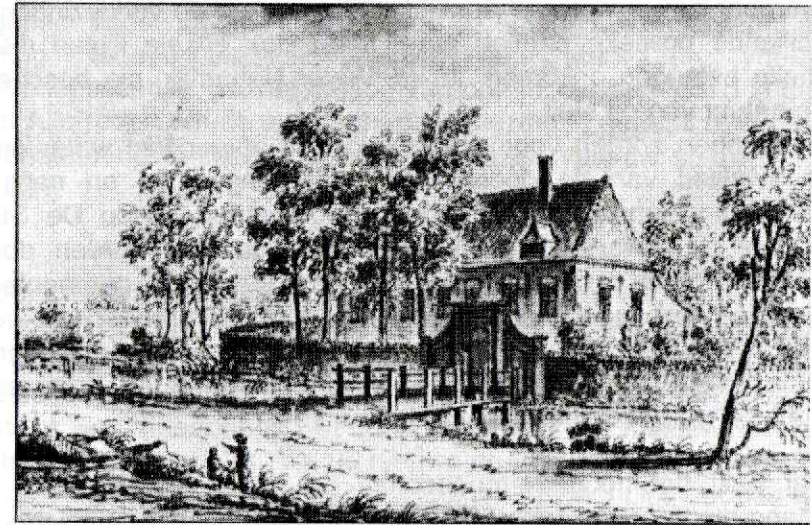
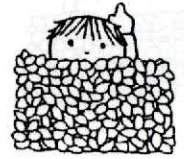
Die vraag krijgen wij geregeld en daarom ben ik maar eens in de geschiedenisboeken gedoken. Dan blijkt dat er langs de Steenstraat, zoals de Biltsestraatweg vroeger heette, diverse landhuizen hebben gestaan, waaronder Bloeiendaal. Dit lag ten zuiden van de toen nog smalle Biltsestraatweg en ten oosten van het oorspronkelijke begin van de Oostbroekselaan, dus nabij het huidige oostelijke parkdeel.

De buitenplaats Bloeiendaal is ontstaan tussen 1628 en 1660 door het verbouwen van een al bestaande herberg 'De (grote) Biesbosch'. In de 18e eeuw bestond het huis uit één verdieping van zeven ramen breed, dat gedekt werd door een schilddak, zoals te zien op de afbeelding hiernaast. Aan de zijde van de Biltse Grift bevond zich een poortgebouw met brug en de tuin was verder omheind met een haag.

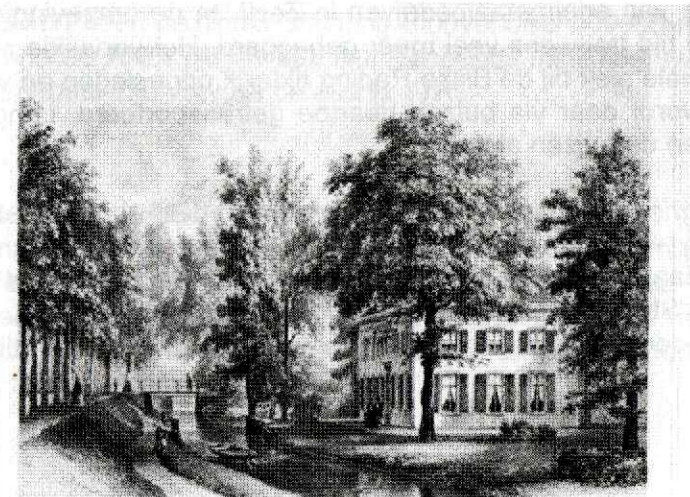
Aan de hand van beschrijvingen van het huis bij verkopen in de 18e eeuw, vermoeden we dat zich bij het huis een grote tuin bevonden heeft. In 1758 wordt er gesproken van 'het Loode Beeld in de Tuynen' en in 1777 van 'Prieel, Schuur, Broeilessenaren, trekkas en allerlei soorten van vrucht en andere bomen...', mitsgaders den Steene groep en voet alsmede de verdere beelden en vaase.

Op de afbeelding uit 1828 blijkt het huis verbouwd te zijn tot een Empire landhuis met drie ramen links en twee ramen rechts van de voordeur, terwijl de toegangspoort is vervangen door een eenvoudig hek. Kort voor 1838 is het huis nog vergroot door er een verdieping bovenop te bouwen. In 1838 wordt het huis gekocht door Hendrik Wesseling. Van het huis dat Hendrik kocht ziet u hiernaast een afbeelding, die kort voor de afbraak in 1868 is gemaakt. In 1936 is de plaats van het huis tenslotte verdwenen onder het asfalt door de verbreding van de Biltsestraatweg. Opvallend is de pseudo-ouderwetse spelling van het huidige park. Die is vast bedacht door een getalenteerde maekelaer... (WL).

Bronnen (onder meer): www.kasteleninutrecht.nl en Jaarboekje van de Vereniging Oud Utrecht 1966, Langs de Biltse Steenstraat door Mr. P.H. Damsté, p. 99-117.

Bloeiendaal in 1729

Bloeiendaal in 1868

Waterschapsverkiezingen komen er aan

In november zijn er waterschapsverkiezingen. Aan de verkiezingen doen verschillende politieke partijen mee. Maar ook enkele lijsten die voor specifieke belangen opkomen, zoals 'Water Natuurlijk' die bescherming van de natuur voorop stelt.

Waterschappen zorgen voor goede door- en afvoer van water en voor goede kwaliteit van de doorgaande watergangen. In en nabij Park Bloeyendael vallen deze onder het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden; de vijvers en de kleinere watergangen worden door de gemeente Utrecht onderhouden. Vorig jaar heeft de gemeente haar waterpartijen gebaggerd en is ook het hoogheemraadschap gestart, namelijk met de Rijnsweerdse wetering tussen Fortis en de Oostbroekselaan. U herinnert zich ongetwijfeld nog de grote zakken ('geotubes'), waarin de bagger toen lag te drogen.

Dit jaar pakt het hoogheemraadschap de Biltse Grift aan. Dit is de watergang die vanaf de Utrechtseweg het park binnenkomt en dan langs het fort onder de Waterlinieweg door richting Biltstraat gaat. Dit riviertje is sterk vervuild door vroegere lozingen stroomopwaarts, onder andere afkomstig van edelmetaalbedrijven in Zeist. In de omgeving wordt er de komende tijd trouwens veel meer gebaggerd. Het vervuilde slib wordt op een speciale plek bij de Biltse Rading tijdelijk opgeslagen en verwerkt. De bagger wordt daar via buizen naartoe getransporteerd. Langs de Biltse Grift liggen de buizen al klaar.

Het hoogheemraadschap is ook verantwoordelijk voor de beschoeiing van de watergangen. Langs de Ridderschapsvaart, achter de begraafplaats van Sint Barbara, was die zo slecht dat het wandelpad vanaf de Stolberglaan naar Bloeyendael fors was afgekalfd. Gelukkig is daar inmiddels verbetering in aangebracht (zie ook elders in dit bulletin).

Stichting Bloeyendael heeft dus veel te maken met het Hoogheemraadschap. Niet altijd waren de ervaringen onverdeeld positief. Stichting Bloeyendael hoopt op een sterk en voortvarend waterschapsbestuur dat het belang van ons mooie park goed in de gaten houdt. Alle reden om de waterschapsverkiezingen serieus te nemen en u als donateur op te roepen gebruik te maken van uw stemrecht (René Buisman)

Donateuractie geslaagd!

In de vorige bulletins hebben we u geïnformeerd over onze donateuractie. Deze was bedoeld om onze financiële basis te verstevigen, nadat de afgelopen jaren het aantal donateurs door verhuizing en vergrijzing geleidelijk was afgenomen. Het doet ons plezier u te melden dat onze donateuractie uiteindelijk zo'n 90 nieuwe donateurs heeft opgeleverd. En nog steeds druppelen nieuwe aanmeldingen binnen! Ook hebben we een flink aantal slapende donateurs kunnen reanimeren en sommige van onze trouwste donateurs hebben zelfs ongevraagd een extra bijdrage gestort. We zitten hiermee weer op 430 donateurs. Hartelijk dank voor uw steun! *Sinds kort heeft de fiscus Stichting Bloeyendael bovendien officieel erkend als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) waardoor donaties aftrekbaar zijn voor de belasting. (TR)*

Word donateur van de Stichting Bloeyendael!

Wie (minimaal) 12 euro stort op Postbankrekening 344 6650 t.n.v. Stichting Bloeyendael in Utrecht onder vermelding van 'nieuwe donateur' ontvangt een informatiepakket. Donateurs krijgen periodiek het bulletin thuisbezorgd met informatie over het park en de omgeving. Donaties aan de stichting zijn aftrekbaar van belastingen.

Bladval in de herfst

Er wordt wel eens gedacht, dat planten hun bladeren in de herfst laten vallen enkel en alleen als aanpassing aan de verwachte koude periode. Dit blijkt niet de belangrijkste reden te zijn. Bij planten die 'wintergroen' zijn, bezitten de bladeren of naalden aanpassingen, die de verdamping sterk tegengaan. De bladeren hebben ook 'antivries', meestal suikers.

De verdamping van het door de plant opgenomen water geschiedt hoofdzakelijk via afsluitbare kleine openingen aan de onderzijde van het blad, de zogenaamde huidmondjes. En ook via de rest van het bladoppervlak vindt verdamping plaats, zij het veel minder. Dit verdampingsproces wordt niet gestopt door de koude, al verloopt het

wel wat trager. En hier ligt het probleem waaraan de plant zich moet aanpassen. Immers wanneer er niet voldoende water kan worden aangevoerd, zal de plant uitdrogen en afsterven. Nu kan een plantenwortel bij lage temperaturen nauwelijks of geen water opnemen uit de bodem en in de vaten omhoog pompen. Laat staan wanneer de bodem een temperatuur heeft van beneden nul graden celsius en bevroren is. De bladval is zo eigenlijk, als voorbereiding op de winterperiode, een bescherming tegen uitdroging. Bovendien kan het ontbreken van bladeren de bomen en struiken behoeden voor takbreuk of erger bij de belasting door storm, ijzel of sneeuw.

Bij lagere temperaturen in de herfst verandert het evenwicht tussen bepaalde plantenhormonen. Hierdoor komen processen op gang, die zorgen voor afbraak van allerlei stoffen in het blad, voor de afvoer van bruikbare reservestoffen en voor het ontstaan van de typische

herfstkleuren. Tevens wordt daardoor in de voet van de bladsteel de aanleg van een kurkwandje opgewekt. In feite zijn het twee dunne wandjes op korte afstand (circa één cel breedte) van elkaar. De zwakke plek hiertussen vormt het breukvlak, waar onder invloed van zwaartekracht, wind en regen het blad afbreekt. Het wondvlak aan de plant is dan wel meteen beschermd door het kurklaagje.

Het afgefallen blad komt terecht op en in de zogenaamde strooisellaag, waar schimmels, bacteriën en dierlijke bodemorganismen van microscopisch klein tot macroscopische afmetingen (bijvoorbeeld: enchytreeën, miljoenpoten, pissebedden en slakken) beginnen met de recycling. Na verloop van tijd ontstaat door dit ingewikkelde proces vanuit het gevallen blad en andere dode plantaardige en dierlijke resten humus en komen ook de mineralen uit het blad als voedingszouten in de bodem voor de plant weer beschikbaar. Voor het biologische evenwicht van een gezonde bodem is dit van groot belang!

(TdR)

Mycorrhiza

Mycorrhiza = letterlijk: schimmelwortel. Het netwerk van schimmeldraden dat als een zijden handschoen de wortels van veel planten omhult. Dit komt voor bij meer dan 90 % van de hogere plantensoorten!

Plantenwortels, die in symbiose leven met bepaalde mycorrhiza vormende schimmels, scheiden aanzienlijke hoeveelheden assimilatieproducten (vooral suikers) af ten gunste van de schimmel, die op zijn beurt de plant helpt met de opname van water en voedingszouten en de plantenwortel ook beschermt tegen bijvoorbeeld parasitaire bodemaaltjes (microscopisch kleine rondwormen). In het geval van mycorrhiza wordt de bodem zodoende ook van 'onderaf' door de plantenwortels gevoed!

Een aantal mycorrhiza vormende schimmels laat zich herkennen aan de paddestoelen die zij vormen. Bijvoorbeeld de vliegezwam op de wortels van berk, beuk, eik, linde, den en spar.

(TdR)